

Fasta körspår i vallen – är det ekonomiskt?

Odling med fasta körspår är ett ämne som diskuterats till och från de senaste åren. Fasta körspår eller controlled traffic farming (CTF), syftar till att minska markpackningen genom att begränsa den del av fältet som utsätts för maskintrafik. Konceptet har funnits ett tag, men i och med den ökade användningen av GPS-teknik är det nu mer praktiskt genomförbart. Odlings-systemet som använts i stråsåds- och oljeväxtodling har vunnit stora framgångar i torra regioner, exempelvis i Australien. CTF har även visat tydliga positiva effekter på närmare håll t.ex. i England.

De negativa effekterna av tung fälttrafik har sedan länge visats i fältförsök. I vallgrödor utfördes på 1980-talet flera fältförsök vars resultat visar att markpackning och maskintrafik kan minska vallavkastningen med ca 10 till 30 procent. Hur mycket av detta som beror på förändrad jordstruktur p.g.a. markpackning är svårt att säga. Den största skördenedsättande effekten i vallodling är troligen mekanisk skada på växterna. Oavsett vad som är orsaken är verkan tydlig – körning med tunga maskiner skadar vallen. Med tekniska möjligheter i form av autostyrning och anpassad maskinpark kan dessa skador minskas. Men som alltid, smakar det så kostar det!

Figur 2. Jordtorva från trafikerad mark

Figur 3. Jordtorva från ofrafikerad mark

Vad innebär CTF?

Genom att anpassa alla maskiners arbetsbredd till en gemensam bredd (modulbredd) eller jämnt delbara bredder kan all fälttrafik ske i samma spår. Med hjälp av GPS och autostyrning på traktorn ser man sedan till att alltid köra i samma spår. På så vis kan den trafikerade fältytan minimeras. Ju bredare maskiner desto mindre trafikerad yta. För att använda CTF i vallodlingen behöver endast maskinerna för vallskörd och gödselspridning anpassas till modulbredden. I figur 1 visas ett exempel på maskinsystem för vallodling, systemet är baserat på 12 meters modulbredd. Det finns givetvis flera möjliga CTF-system för vall, t.ex. 8 meters modulbredd med 16 meters gödseltunna. I Danmark har flera maskinstationer försökt att minska den trafikerade ytan genom att öka modulbredden. Nu finns det både 14 och 18 meters system i drift i vallodling. Det viktiga är att finna en lämplig gemensam nämnare i den befintliga maskinparken.

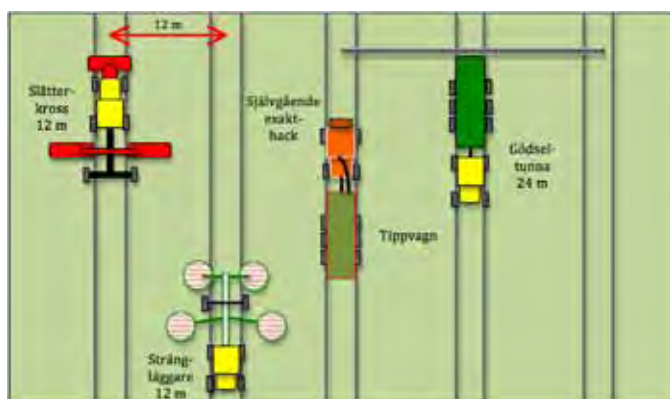
Hur kan CTF påverka ekonomin?

Möjligheten att minska körskador och markpackning i vallen kan påverka ekonomin på flera sätt. Det viktigaste argumentet för fasta körspår är större skördar. Genom större avkastning kan vallarealen minskas till förmån för spannmål eller andra fodergrödor. Alternativt kan grovfoderandelen i foderstaten ökas. Genom att minska körskadorna kan man också få en jämnare återväxt. Lantbrukare i Danmark har upplevt att de minskade skadorna på vallen leder till att den kan ligga ett år längre, och i vissa fall ger det även en bra fjärde skörd. Sist men inte minst är rödklöver den gröda som kanske är mest känslig för körskador. Minskad fälttrafik kan ge ett mer ut hålligt klöverbestånd, vilket i sin tur leder till högre klöverhalt över åren. I figur 2 och 3 visas skillnaden i jordstruktur och rotutveckling från trafikerad respektive ofrafikerad mark på en dansk gård som använt CTF i fem år.

Beräkning – vad är vinsterna med CTF?

I mina studier på Ultuna har jag i form av en magisteruppsats tagit mig an att göra en ekonomisk beräkning av intäkter och kostnader i samband med CTF i vallodlingen. Beräkningarna innefattar flera förändringar till följd av CTF, såsom maskinkostnader, vallskörd, gröddfördelning och foderstater. Beräkningarna är utförda med en fiktiv typgård som bas. Denna gård ska representera en storskalig

Forts. nästa sida

Figur 1. Exempel på maskinsystem för vallodling baserat på 12 m modulbredd.

mjölkproduktion i västra Sverige med 300 kor och 300 ha åker. För att räkna ut den maximala vinsten för gården utvecklades ett optimeringsprogram för CTF.

Maskinkostnader

I beräkningarna har jag räknat med ett 12 meters CTF-system. Den största tänkta investeringen var att byta ut slätterkrossen på 6 meter mot en 12 meters. Vidare behövde strängläggaren bytas ut. Tyvärr kan sidoläggare ställa till det då CTF förutsätter att man har en centrumläggare. Utöver detta antogs det att ringvälten byttes ut till 12 meter och att traktorerna behövde lite fler hästkrafter till följd av de större maskinerna. Maskinkostnaderna beräknades utifrån deras tekniska livslängd. CTF-systemet innebar ökade maskinkostnader med ca 200 kronor per hektar.

Skördeökning

För att uppskatta avkastningsökningen från ett CTF-system utgick jag från den trafikerade fältytan med konventionell skötsel respektive CTF. Ytan beräknades med hjälp av maskindata i form av axelvidder och däckstrutrustning. Det konventionella systemet visade en trafikerad yta motsvarande 74 % av fältet, medan ett 12 meters CTF-system resulterade i 20 % trafikerad yta. Resultat från fältförsök utförda under tre år i Norge visar att fälttrafiken minskar avkastningen med 18 %. Mot bakgrund av detta beräknade jag att CTF kunde ge 12 % skördeökning.

Växtföljd och foderstat

Värdet av en ökad avkastning ligger så klart i alternativen som erbjuds till följd av den större avkastningen. I optimeringsprogrammet beräknas den största vinsten utifrån de alternativ som erbjuds. Detta innebär att större vallavkastning kan användas till att minska vallarealen och odla spannmål eller öka grovfoderandelen i foderstaten.

För att värdera olika utfall av CTF-systemet utformades tre alternativa foderstater (tabell 1) där grovfodervärdena justerades efter följande antaganden:

1. CTF ger 12 % skördeökning.
2. CTF ger 12 % skördeökning och en ökad klöverandel med 10 % motsvarande 25 % råproteinökning i grovfodret.
3. CTF ger möjlighet till tidigare skörd till följd av bättre återväxt, vilket ger större innehåll av energi och råprotein men ingen skördeökning.

Tabell 1. Foderstater med CTF eller utan (Standard) samt foderkostnad per ko och år (fodervärden enligt Spörndly, 2014)

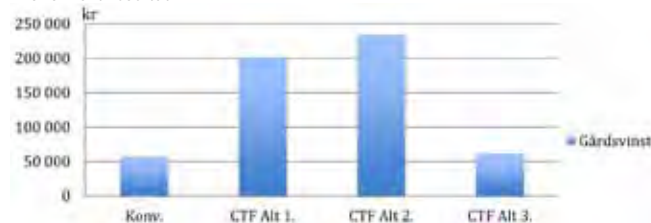
Foderstat	Ensilage ^a			Spannmål ^b		Proteinkonc. ^c		Pris/ko ^d SEK	
	MJ/kg ts	RP g/kg	Foder-intag ts	Mängd kg/ko/år	Ts-halt	Mängd kg/ko/år	Ts-halt		
Standard	10,5	120	100	3 447	1 821	0,87	1 424	0,87	7 525
CTF alt. 1	10,5	120	110	3 706	1 662	0,87	1 369	0,87	7 126
CTF alt. 2	10,4	150	110	3 752	1 717	0,87	1 296	0,87	6 933
CTF alt. 3	11,2	150	120	3 980	1 415	0,87	1 217	0,87	6 307

^a Ensilage: pris = 0 kr/kg. ^b Spannmål: pris = 1,29 kr/kg, energi = 13,1 MJ/kg ts, RP = 123 g/kg ts

^c Proteinkoncentrat: pris = 3,60 kr/kg, energi = 13,6 MJ/kg ts, RP = 305 g/kg ts. ^d Foderkostnad för spannmål och proteinkoncentrat.

Simulering av de tre alternativen visar att CTF ger ett ökat resultat med ca 145 000 kronor för alternativ 1 med 12 % skördeökning (figur 4). Vinsten är här en följd av ökad spannmålsodling och minskat arealbehov för såväl vall som insädd. Med alternativ 2, 10 % högre klöverandel, uppgår vinsten från CTF till ca 175 000 kronor om året till följd av en marginellt minskad vallareal samt avsevärt sänkta foderkostnader. I detta alternativ minskar foderkostnaden med 9 öre per kilo ECM. Alternativ 3 med bättre grovfodervärden men ingen skördeökning ger endast en marginell vinst med CTF.

Ekonomiskt resultat

Figur 4. Beräknad vinst med de olika CTF-alternativen.

Slutsatser

Vinsterna från CTF kan enligt min uppsats räknas om till ca 500 kronor per hektar. Dock är maskinkostnaden en stor osäkerhetsfaktor. I beräkningarna uppgår den totala maskinkostnaden till ca 7 000 kronor per hektar. Beräkningarna är baserade på priser för nya maskiner. Med begagnade maskiner skulle kostnaden kunna minskas. Maskininvesteringar förknippade med CTF är naturligtvis beroende av den befintliga maskinparken på gården.

Det går att börja utan att ha allt på plats. Lantbrukare i Danmark kör 12-meterssystem med 6 meters slätterkross med goda resultat. Det är de tunga maskinerna som gör störst skada och som man bör ta itu med först. Vallodlingens natur med flera körningar med tung trafik i växande gröda talar för att vallen är den gröda som torde ha störst nytta av CTF.

Hans Alvarmar, Uppsala, tel: 0706-88 80 84, e-post: hans@alvemarkonsult.se

Lästips:

Alvarmar, H. 2014. Controlled traffic for grass silage production – An economic evaluation for dairy farmers. SLU. Department of Economics. D-level thesis 899. 56 pp. www.alvemarkonsult.se/ctf

Vallguide 2015

Nyare sorter ger bättre ekonomi

Mer protein via vallen!

Vi guidar dig rätt!

www.scandinavianseed.se

Kvävegödslingsstrategier till blandvall

En jämförelse har gjorts mellan olika strategier för kvävegödsling till blandvall. Resultaten visar att försöksleden med störst kvävegödsling gav störst vallavkastning och mängd råprotein per hektar. Mindre kvävegödsling till spannmål med vallinsådd gav högre andel klöver i vallen. En hög klöverandel ställer större krav på möjligheter att blanda olika grovfoder vid utfodring. Variationerna i klöverandel, råproteinhalt och fiberhalt mellan skördar var störst i leden med liten kvävegödsling. Fiberhalten var lägre i försöksleden med liten kvävegödsling, vilket innebär att man bör kunna blanda in helsäd eller majs i foderstaten.

Syftet med försöksserien var att se vilken effekt kvävegödslingsstrategin i en blandvall har på avkastning och klöverandel. Målet var att utnyttja klöverna för att få ett högt råproteinvärde i grönmassan.

Försök på två platser

Två vallförsök anlades 2011, ett på Lilla Hult, Färjestaden samt ett på Rådde gård, Långhem. I försöksplanen ingick två kvävegödslingsnivåer under anläggningsåret samt nio kvävegödslingsnivåer under vallåren, totalt 18 led med olika kvävegödslingsstrategier. Under vallåren skilde sig två försöksled åt mellan försöksplatserna (tabell 1). Försöken följdes under tre vallår, 2012–2014.

Vallfröblandningen var en modifierad SF Nora med 14 % rödklöver (Nancy 8 % + Rajah 6 %), 38 % timotej Lischka, 34 % rörsvingelhybrid Hykor, 9 % engelskt rajgräs (Kentaur 7 % + Foxtrot 2 %) och 5 % vitklöver Klondike. Vallinsådden skedde med korn som insåningsgröda (utsädesmängd 130 kg/ha i Färjestaden, 142 kg/ha i Långhem).

Försöksplan

Försöket anlades som ett s.k. tvåfaktoriellt split-plotförsök med kvävegödsling vid anläggning i storrutor och olika kvävenivåer under vallåren i smårutor.

De två kvävestrategierna vid anläggning var:

Låg N: Vallinsådd i korn till mogen skörd med kvävegiva anpassad för god etablering av klöver (55 kg N/ha).

Hög N: Vallinsådd i korn till mogen skörd med större kvävegiva (95 kg N/ha).

Under vallåren användes en kvävestege på 0–250 kg N/ha och år i Färjestaden och på 40–220 kg N/ha i Långhem. Fördelningen av kväve mellan de tre delskördarna framgår av tabell 1.

Tabell 1. Kvävegödsling i de olika försöksleden under vallåren

1:a skörd kg N/ha	2:a skörd kg N/ha	3:e skörd kg N/ha	Totalgiva kg N/ha	Plats
0	0	0	0	a
40	0	0	40	b
90	0	0	90	b
40	35	35	110	b
160	0	0	160	b
60	65	35	160	b
90	35	35	160	b
90	65	35	190	b
120	35	35	190	c
120	65	35	220	c
120	65	65	250	a

a. Endast Färjestaden. b. Färjestaden och Långhem.
c. Endast Långhem.

Fältvandring med Bodil Frankow-Lindberg på Lilla Hult, Färjestaden, våren 2014.

Avtagande inverkan av anläggningsåret

Kvävegödslingsstrategin till spannmålen vid vallanläggningen påverkade vallens botaniska sammansättning och avkastning främst under det första och andra vallåret. Av tabell 2 framgår klöverns andel i blandvallen under anläggningsåret samt de två första vallåren. Störst skillnad mellan liten och stor kvävegödsling blev det i första skörd i vall I. Därefter har skillnaderna minskat med vallens ålder.

Tabell 2. Klöverns marktäckning på hösten anläggningsåret samt klöverhalt i skörd 1–3 de två första vallåren

Anläggning, 2011	Marktäckning, % höst	Klöverhalt, %					
		Vall I, 2012			Vall II, 2013		
		sk 1	sk 2	sk 3	sk 1	sk 2	sk 3
Färjestaden							
Låg N	42	29	36	54	24	38	44
Hög N	34	25	35	52	24	37	41
Långhem							
Låg N	43	16	27	53	36	40	58
Hög N	16	6	18	46	32	32	56

Största gödslingsnivån gav mest avkastning

Störst vallavkastning har försöksleden med högst kvävegödslingsnivå gett på båda försöksplatserna (tabell 3). Försöksplatsen i Färjestaden har en högre avkastningsnivå än Långhem. Exempelvis har ledet 40+0+0 gett drygt 3 000 kg ts/ha och år mer i Färjestaden än i Långhem. I en jämförelse mellan de tre leden med totalt 160 kg N/ha och år, gav leden 60+65+35 och 90+35+35 lika stor avkastning, medan ledet 160+0+0 gav mindre totalavkastning.

I försöket i Färjestaden fick man en högre effekt per tillfört kväve tredje vallåret än i vall I och II. Tredje vallåret var klöverandelen i förstaskörden under 11 % i alla led och i andraskörden kom bara leden 0+0+0 och 40+0+0 över 20 % klöver i vallen.

I försöket i Långhem fick man bättre kväveeffekt av gödslingen det första vallåret, jämfört med vallår II och III. Klöverandelen i förstaskörden i vall I var under 16 % i alla led och det tillförda kvävet hade stor betydelse för vallavkastningen. Till andra skörden utvecklades klöverna starkt i leden med enbart kväve på våren eller med måttlig kvävegödsling (40+35+35), medan övriga led hamnade under 17 % klöver.

Forts. nästa sida

Tabell 3. Total avkastning samt avkastning av klöver, klöverhalt, total råproteinavkastning och råproteinhalt per försöksplats och försöksled, medeltal för Låg och Hög N samt alla skördar i vall I–III. För relativtalen är led 40+0+0 = 100 på respektive försöksplats

Färjestaden Led	Vallavkastning		Klöveravkastning		Klöver %	Råprotein		
	kg ts/ha	Rel.tal	kg ts/ha	Rel.tal		kg/ha	Rel.tal	grp/kg ts
0+0+0	34 150	93	13 760	99	40	5 250	93	154
40+0+0	36 910	100	13 900	100	38	5 660	100	153
90+0+0	37 320	101	10 840	78	29	5 470	97	146
40+35+35	39 060	106	9 830	71	25	5 610	99	144
160+0+0	38 040	103	9 800	71	25	6 040	107	159
60+65+35	40 460	110	8 410	61	21	5 980	106	148
90+35+35	39 700	108	8 390	60	21	5 750	102	145
90+65+35	41 030	111	7 120	51	17	6 010	106	146
120+65+65	42 940	116	7 110	51	17	6 530	115	152

Långhem Led	Vallavkastning		Klöveravkastning		Klöver %	Råprotein		
	kg ts/ha	Rel.tal	kg ts/ha	Rel.tal		kg/ha	Rel.tal	grp/kg ts
40+0+0	27 710	100	13 600	100	50	4 620	100	167
90+0+0	29 060	105	12 050	89	42	4 810	104	165
40+35+35	30 250	109	10 380	76	35	4 780	104	158
160+0+0	30 080	109	9 840	72	33	5 210	113	173
60+65+35	31 990	115	8 700	64	27	4 920	107	154
90+35+35	32 220	116	8 790	65	28	5 120	111	159
90+65+35	32 880	119	7 800	57	24	5 210	113	158
120+35+35	32 310	117	8 370	62	26	5 170	112	160
120+65+35	33 740	122	7 490	55	23	5 440	118	161

Tabell 4. Ekonomisk jämförelse beräknad på 80 % utnyttjad skörd, totalt för vall I–III, total kostnad för gödsel (10 kr/kg), produktionskostnad och arealbehov

Färjestaden	Vall I–III kg ts/ha	N-gödsel kr	Produktionskostnad* kr/kg ts	Arealbehov hektar
0+0+0	27 320	0	0,89	1,08
40+0+0	29 530	1 200	0,88	1,00
90+0+0	29 860	2 700	0,92	0,99
40+35+35	31 250	3 300	0,95	0,94
160+0+0	30 430	4 800	0,99	0,97
60+65+35	32 370	4 800	0,98	0,91
90+35+35	31 760	4 800	0,99	0,93
90+65+35	32 820	5 700	1,00	0,90
120+65+65	34 340	7 500	1,03	0,86

Långhem	Vall I–III kg ts/ha	N-gödsel kr	Produktionskostnad* kr/kg ts	Arealbehov hektar
40+0+0	22 150	1 200	1,01	1,00
90+0+0	23 240	2 700	1,05	0,95
40+35+35	24 190	3 300	1,08	0,92
160+0+0	24 060	4 800	1,11	0,92
60+65+35	25 620	4 800	1,11	0,86
90+35+35	25 780	4 800	1,10	0,86
90+65+35	26 310	5 700	1,13	0,84
120+35+35	25 860	5 700	1,14	0,86
120+65+35	26 990	6 600	1,14	0,82

* Vallavkastning x 80 %, 1,30 kr/kg ts, fast kostnad 3 200 kr/ha (anläggning 500 kr/ha & år, K & P 1 500 kr/ha & år, slätter och strängläggning 400 kr/ha x 3 skördar/år), rörlig kostnad 0,50 kr/kg ts, gödningspridning 130 kr/ha & tillfälle).

Tabell 5. Foderstatsberäkning enligt Individram med ensilage från vallar med olika kvävestrategier (medeltal för vall I–III alla skördar, Låg N och Hög N, Långhem)

	Ensilage		Råprot. ens. g/kg ts	Foderkostnad kr/dag	Foder- dagar
	kr/kg ts	kg ts/dag			
Låg N 40+0+0	1,37	12,08	172	38,48	616
Låg N 90+65+35	1,5	11,88	163	39,28	737
Hög N 90+65+35	1,5	11,72	155	39,27	747
Hög N 120+65+35	1,5	11,59	157	39,18	779

Utförd av Emelie Wickström, Rådgivarna i Sjuhärad, 2014-11-04. Foderstat för en avkastning på 30 kg ECM. I foderstaten ingår även 2 kg ts helsädesensilage av korn, torkat korn samt koncentrat från Lantmännen. Foderstaten optimeras utifrån analyser från tagna grönmasseprover.

Inverkan på näringsinnehållet

Högst vägt medeltal i råproteinhalt, för tre skördar per år och tre vallår, var det i led 160+0+0 på båda försöksplatserna. Försöken visar att hög råproteinhalt i grönmassan kan nås antingen genom mindre kvävegödsling med högre klöverandel eller större kvävegödsling med lägre klöverandel. Mängden skördat råprotein under de tre vallåren var störst i ledet med störst kvävegiva på båda försöksplatserna. Sambandet mellan halterna av NDF, iNDF och klöver är tydligt; vid högre klöverhalt får man mindre innehåll av NDF och högre andel iNDF.

Ekonomisk jämförelse för de tre vallåren

Den ekonomiska jämförelsen visar på lägst produktionskostnad för kvävegödslingsledet 40+0+0. En aspekt att ta hänsyn till är att ändrad kvävegödslingsstrategi till blandvallen ger olika behov av vallfoderareal. I tabell 4 framgår behovet av areal för de olika kvävegödslingsstrategierna för att producera samma mängd grönmassa och råprotein som man får av ett hektar i led 40+0+0.

Foderstatsberäkning

Vid en jämförelse av fyra försöksled på försöksplatsen Långhem blev foderkostnaden minst i ledet Låg N 40+0+0, beroende på den mindre produktionskostnaden. Beräkningarna har gjorts för en ko som mjölkar 30 kg ECM. En aspekt som framkom är att man bör kunna blanda olika vallskördar på gården, eftersom variationerna är stora i klöverandel, råproteinhalt och fiberhalt mellan olika skördar. För att få tillräckligt med fiber i foderstaterna har vi lagt till 2 kg ts helsädesensilage. I tabell 5 framgår det antal foderdagar som ett hektar vall räcker till.

Sammanfattning

En strategi med 40 kg kväve på våren och inget kväve till återväxterna gav ett vägt medeltal för råprotein på 153 g/kg ts för Färjestaden och 167 g/kg ts för Långhem. Samma eller nästan samma nivå på råproteinvärde uppnåddes med de högst kvävegödslade leden för respektive försöksplats. Klöverandelen ligger på 38 % i Färjestaden och 50 % i Långhem i försöksledet med kvävegödsling 40+0+0, jämfört med högsta kvävegödslingsleden på 17 % respektive 23 %.

Den ekonomiska jämförelsen visar att en kvävestrategi med låg kvävenivå vid vallanläggning, och med kvävegödsling 40+0+0 under vallåren, gav minst produktionskostnad per kg ts och lägst foderkostnad per dag. Observera dock att vallavkastningen med denna strategi blir mindre vilket gör att man får färre foderdagar per hektar vall.

Försöksserien L6-5071 "Kvävegödslingsstrategier till blandvall" är finansierad av Sverigeförsöken och Stiftelsen Lantbruksforskning, www.lantbruksforskning.se.

Ola Hallin, Hushållningssällskapet Sjuhärad,
tel: 0325-61 86 14,
e-post: Ola.Hallin@hushallningssallskapet.se

Lästips:

Hallin, O. 2015. Kvävegödslingsstrategi till blandvall. Sverigeförsöken. Animaliebältet. Försöksrapport 2014, 64–71. www.sverigeforsoken.se

Fokus på permanenta gräsmarker

Foto: Inger Pehrson

Lönsamheten måste bli bättre vid användningen av permanenta betesmarker. Detta är en generell EU-fråga och blev därför ämnet för en av de

fokusgrupper som EU-kommissionen ansvarat för inom EIP-Agri-satsningen. EIP-Agri står för "European Innovation Partnership for Agricultural Productivity and Sustainability" och målsättningen är att de gröna näringarna ska bli mer konkurrenskraftiga och uthålliga. Detta ska ske genom fler och snabbare framtagna innovationer samt ett förbättrat flöde av kunskap och erfarenheter mellan praktik, rådgivning och forskning, såväl nationellt som internationellt.

Jag har haft förmånen att delta i workshopen "Profitable Permanent Grasslands". Man får ansöka och blir utvald att vara med på sina egna meriter, inte som företrädare för en organisation, universitet, eller något annat. Det är totalt ca 20 personer som ingår i en fokusgrupp, i min grupp var deltagarna från 14 olika länder. Resa och uppehälle för två workshops ersätts av kommissionen, medan man själv får stå för arbetstiden. Detta har sannolikt bidragit till att min fokusgrupp, liksom de flesta av de 13 andra som pågår eller har avslutats, har dominerats av forskare.

Vår första workshop resulterade därav till största delen i påtalat forskningsbehov inom de områden som forskarna företrädde.

Ett av syftena med fokusgrupperna är just att föreslå viktiga forskningsområden som exempelvis kan lyftas inom Horisont 2020, EU:s stora forskningsprogram. Det andra syftet, att identifiera mer praktisknära områden eller utmaningar där det behövs innovativa lösningar liksom att reda ut hinder och möjligheter för dessa ämnesområden, var det sämre med. Det var också en lite störande skillnad i vad man ville diskutera. Några av oss vill fokusera på ogödslade permanenta gräsmarker, medan andra pratade om strategier för att öka avkastningen på intensivodlade vallar där endast marken var permanent.

På den andra workshopen kämpade ledarna för fokusgruppen med att få diskussionerna att handla om det som har direkt betydelse för producenterna. De ämnen/åtgärder som till slut prioriterades fram var:

- Tillhandahålla teknik för att optimera gräsproduktionen
- Benchmarking mellan mjölkproducenter beträffande produktivitet och resurseffektivitet
- Nyttänkande för att skapa bättre förutsättningar för lantbrukare i LFA-områden
- Skapa planeringsverktyg som förbättrar skötseln av gräsmarker
- Multiaktörs-ansats för alla innovationer i jordbruket, inklusive livsmedelskedjan.

Vill du veta mer om EIP-Agri och fokusgrupperna, se ec.europa.eu/eip/agriculture. Den svenska innovationssatsningen finns på www.landsbygdsnatverket.se/eip

Inger Pehrson, samordnare för det nationella innovationsnätverket, tel: 072-977 59 01, e-post: inger.pehrson@jordbruksverket.se

Lite gammalt och lite nytt – EU-stödregler för vall och bete

Mer krav i vallstöd

Nya vallstödet kräver att vallen ska ligga **minst tre odlings-säsonger**. Tidigare gällde tre vintrar, och man kunde då bryta en vall och vrasa efter två år. Ännu värre är det de första åren. I dagsläget gäller liggtid tre år från och med 2014. Den vall som bryts i år kan man alltså inte söka stöd för. Vallen får brytas för höstsådd 31 juli det tredje året. Tidigare var enda arealkravet för vallstödet att ha 0,1 hektar vall. Nu ska man varje år ha vall för vallstöd på **en areal som motsvarar 80–120 %** av arealen det första året i åtagandet. Stödet är 500 kr/ha, samma som tidigare i slättbygd.

Tidigare fanns vallstöd för alla. Nu gäller vallstöd eller kompensationsstöd. Områdeskartan är rejält omritad i vissa områden. Det finns områden där kompensationsbidraget fasas ut och man kan söka båda. Med ett gammalt vallstödsåtagande kvar kan man också söka båda.

Krångligt kompensationsstöd

Det nya kompensationsstödet ger stöd efter djurtäthet och för all areal. Nu finns också stöd för ren växtodling även utanför norra Sverige. Tidigare gavs här bara stöd så långt djuren räckte. Nytt är att några djur färre kan resultera i halverat hektarstöd. Det djurbaserade stödet får man för vall, bete, slåtteräng och grönfoder. Skogsbete och alvar ger inte längre kompensationsstöd.

Vallodlare kan slippa förgröningskrav

Gårdsstödet heter nu även förgröningsstöd. För att få denna del av stödet måste man ha flera grödor och i vissa fall s.k. EFA (ekologisk fokusareal). Men den som har mer än 75 % bete och/eller vall och mindre än 30 ha åker kvar för andra grödor slipper fundera på detta. Samma gäller om det är mer än 75 % vall och/eller träda och mindre än 30 ha åker kvar. Vall som legat sedan

Forts. nästa sida

Bästa försäkringen för ett bra grovfoder är en nyetablerad vall. Vi har produkten som passar just din produktion.

Lantmännen
Lantbruk
www.lantmannenlantbruk.se

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÅNGHEM

2010 räknas inte med i dessa 75 %. Denna heter nu permanent gräsmark och är markerad i SAM-internet.

Permanent vall litet problem?

Många har haft permanent vall som ett orosmoln av restriktioner. Men man får köra upp sina vallar och odla precis som förut. Det är mycket liten risk att Sveriges areal med permanent gräsmark minskar och att man behöver återställa permanenta vallar. Problemet nu är att permanent gräsmark inte kan användas som träda i förgröningsstödet krav. Den måste först odlas ett år med någon annan gröda. Permanent gräsmark blir det efter fem år med grödkod 49, 50 eller 51, och från 2016 även kod 60.

Hur arbetar vi i Svenska Vallföreningen?

Vi vill i föreningen verka för våra medlemmars bästa. Senaste verksamhetsberättelsen bör kunna svara på om vi motsvarar denna målsättning. Inledningsvis skrivs att viktigast i det utåtriktade arbetet är att "identifiera kunskapsluckor" och att "förmedla kunskap".

Hitta och täcka kunskapsluckor

Vilka kunskapsluckor har vi då funnit och hur kan vi säkra att vi hittar luckorna? Två av oss i styrelsen, Lars Jakobsson och Göran Lindgren, representerar Svenska Vallföreningen i KSLA:s vallfonder. Fonderna delar ut medel till pilotprojekt, deltagande i forskningskonferenser och studieresor. Därigenom har vi genom åren exempelvis stöttat vallfröodlarna med pengar till olika odlingstekniska försök samt grundläggande studier av rotröta hos klöver. Av forskningskonferenserna är det framförallt för deltagande i de som anordnas av EGF (European Grassland Federation) som vi bidrar, men även till deltagande i konferenser om ensilage som International Silage Conference. Rådgivares och lantbrukares resor till andra länder har vi också kunnat stödja, senast till Danmark och Holland. På senare år har fonderna stöttat pilotprojekt om vallfoder till hästar.

Vi deltar i möten i Fältforsk inom ämneskommittén vall- och grovfoder. Jan Jansson i vår styrelse har tills nu varit sekreterare i kommittén och flera av styrelsens ledamöter deltar regelbundet i dessa möten två gånger om året. I kommittén diskuteras och prioriteras områden där det finns kunskapsluckor och behov av att få dem belysta. Exempel på frågeställningar är kvävegödsling till vall, vallarter/sorter, markpackning/etablering och sjukdomar/växtskydd/ogräs.

Jan Jansson och Anna Carlsson har ingått i Stiftelsen lantbruksforskning (SLF:s) beslutsgrupp för vall- och grovfoderproduktion fram till i fjol. Efter senaste årets omorganisation av SLF har framförallt Anna Carlsson bevakat finansieringen av den

Boka redan nu!

Svenska Vallföreningens Sommarmöte på Åland 29–31 juli 2015

Vi tar färjan från Stockholm till Mariehamn på onsdag kväll och är åter i Stockholm fredag kväll. Studiebesök på gårdar med kött-, mjölk- och trädgårdsproduktion planeras.

Boka dagarna redan nu! Svenska Vallföreningen

Behöver inte beta varje år

En stor nyhet är mer flexibel skötsel av mark i betes- och slåtteråtagande. Första året måste man sköta all åtagandearreal. Sedan räcker det med 75 procent av skiftena. Den areal man inte betar eller slår söker man inte stöd för det året. Varje skifte måste skötas och sökas stöd för minst vartannat år.

Linda af Geijersstam, Hushållningssällskapet,
tel: 0706-15 67 70, e-post: linda.af.geijersstam@hush.se

tillämpade vallforskningen och frågan om hur vallodlingens inflytande över fördelningen av projektmedel kan tillgodoses.

Föra ut ny kunskap

Svenska Vallbrev, varav du nu håller ett exemplar i handen, är vårt flaggskepp. I sju välfyllda nummer varje år på fyra till åtta sidor låter vi forskarna själva redovisa sina projektresultat. Ganska mycket ansträngning ägnas åt att göra en pedagogisk, läs- och snygg produkt. Nilla Nilsson-Linde från styrelsen är huvudredaktör och till sin hjälp har hon fr.o.m. i år Gun Bernes, SLU Umeå. För layouten svarar Irène Persson, Örebro. I vallbrevet annonseras och rapporteras också lokala vallmöten. På vår hemsida svenskavall.se finns en förteckning över alla artiklar som funnits genom åren och dessutom finns vallbrev äldre än ett år att ladda ned.

Varje år ordnar vi ett sommarmöte för lantbrukare och rådgivare. Mötena hålls i olika delar av landet. Att lära av kollegor är en viktig källa till kunskap vare sig det gäller lyckosamma erfarenheter eller motsatsen. Sommarmötena brukar samla ett fyrtiotal medlemmar.

Årsmötet, slutligen, innebär en seminariedag med presentation av aktuella forskningsprojekt. Vi besöker oftast SLU:s forsknings- och utbildningsorter. För drygt ett år sedan var vi sålunda i Alnarp där vi tillsammans med bl.a. SLU Alnarp ordnade ett seminarium på temat "Bättre vall – mjölkproduktion i topp". Senaste årsmötet hölls på samma sätt i samarbete med SLU Umeå på temat "Grovfoder i utfodringen – kvalitet, effekter och miljöpåverkan".

Lars Jakobsson, Lillkyrka, tel: 070-648 27 22,
e-post: lars.jakobsson@t.lrf.se

Foto: Nilla Nilsson-Linde

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2015.

Manusstopp

Utgivning

Nr 3 10 apr

8 maj

Redaktionskommitté: Nilla Nilsson-Linde, ansvarig utgivare,

tel: 070-662 74 05, e-post: Nilla.Nilsson-Linde@slu.se

Gun Bernes, tel: 090-786 87 44, e-post: gun.bernes@slu.se

Red. o layout: Irène Persson,

tel: 070-616 66 27, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 400 kr till pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064